

Глава 68 Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи

Загальні положення

Одним із нових видів недоговірних зобов'язань виступає зобов'язання по усуненню загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Згідно зі ст. 1163 ЦК фізична особа, життю, здоров'ю або майну якої загрожує небезпека, а також юридична особа, майну якої загрожує небезпека, мають право вимагати її усунення від того, хто її створює. У юридичній літературі давно і справедливо підкреслювалося, що в законі про цивільно-правову і деліктну відповідальність центр ваги необхідно перенести зі шкідливого результату на більш ранній ступінь, коли протиправне діяння створює можливість заподіяння шкоди або коли сама діяльність має небезпечні властивості. Це припускає покладення цивільно-правової відповідальності не тільки за завдану шкоду, а й за «делікт створення небезпеки»^[1].

Віднесення вказаного зобов'язання до складу деліктів має спірний характер. Про це свідчить навіть закріплення правових норм, що регулюють дане зобов'язання в окремій главі, яка передує главі «Відшкодування шкоди». Інакше кажучи, якщо б підставою зобов'язання, що регулюється, виступав би делікт, то норми, які регулюють назване зобов'язання, зна-ходились би скоріше в гл. 82 «Відшкодування шкоди».

Крім того, очевидним є той факт, що розглядуване зобов'язання не виступає абсолютною новелою для приватного права: адже римському приватному праву був відомий популярний позов *actio popularis*. Різноманітним останнього виступав *actio depositi et suspensi*, який міг подати будь-який бажаний проти господаря будинку, якщо біля цього будинку що-небудь було поставлене або підвішене так, що могло заподіяти шкоду перехожим (недбало підвішені вивіски і т. п.). Предметом позову було стягнення штрафу в сумі 10 тис.

сестерці¹². Сплата штрафу, безумовно, стимулювала усунення відповідальною особою загрози заподіяння шкоди.

Правова конструкція, згідно з якою для покладення юридичної відповідальності достатньо діяння без урахування його шкідливого результату, досить давно використовується у кримінальному праві для пояснення існування злочинів із формальним складом, тобто таких, що не містять у собі як обов'язкову ознаку суспільно небезпечні наслідки, а тому злочин вважається закінченим з моменту вчинення зазначених у законі діянь¹³.

Суб'єктами відповідальності (боржниками) в зобов'язанні по створенню загрози визнаються не лише юридичні та фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю, порушуючи при цьому довілля, умови безпеки, а будь-яка особа, яка створить загрозу¹⁴. Хоча було висловлено точку зору, що варто боротися

з діяльними «створенням небезпек (загрози)» за допомогою норми цивільного законодавства не є найкращим з можливих. Оптимальніше було б наше вирішення питання про суб'єкт відповідальності за неусунення небезпек (загрози) життю, здоров'ю і майну, а саме визначення таким суб'єктом держави. Така позиція більшою мірою гарантувала б здійснення конституційного права на безпечне для життя та здоров'я довілля та на відшкодування

завданого порушенням цього права шкоди (ст. 50 Конституції України)

Попередній текст не є юридичним документом, його зміст не має бути використаний для прийняття юридичних рішень. Будь-які юридичні документи повинні бути перевірені за допомогою юридичної практики. Текст не є юридичним документом, його зміст не має бути використаний для прийняття юридичних рішень. Будь-які юридичні документи повинні бути перевірені за допомогою юридичної практики. Текст не є юридичним документом, його зміст не має бути використаний для прийняття юридичних рішень. Будь-які юридичні документи повинні бути перевірені за допомогою юридичної практики.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____
